

Werkbezoek aan Wijk bij Duurstede, 5 november 2015

Op 5 november 2015 bracht Marijke Vos met enkele ambtenaren van VWS, een afvaardiging van Movisie en MOgroep-collega's een werkbezoek aan Wijk bij Duurstede, een van de 10 Gouden Gemeenten. We worden ontvangen door Stichting Binding, de sociaalwerkorganisatie die de 23.000 inwoners van Wijk bij Duurstede helpt om maximaal mee te doen. 'Een gouden gemeenschap,' volgens directeur/bestuurder Egbert Oppenhuizen.

Marijke Vos en wethouder Jan Burger

De gemeente heeft jaren geleden al een visie ontwikkeld op de transities. SP-wethouder Jan Burger is samen met wethouder Wil Kosterman (GroenLinks) de drijvende kracht. De lijnen met het sociaal werk zijn ook letterlijk kort: het pand van Binding ligt tegenover het gemeentehuis. In dit pand zijn ook Buurtzorg, de Sociale Dienst (1 dag per week), verslavingszorg en de voedselbank gehuisvest. [Stichting Binding](#) doet de toegang tot de Wmo en de jeugdwet via Loket Wijk, met één telefoonnummer is er dus [één toegang naar zorg en welzijn](#).

Team Wijk en de decentralisatie

Ineke Wulp, teamleider loket Wijk: 'We hebben één wijkteam, dat heet Team Wijk en bestaat uit professionals met verschillende achtergronden. De coördinatoren Wmo en Jeugd worden door het college gemandateerd om beschikkingen af te geven voor de zwaardere/geïndiceerde vormen van zorg of ondersteuning.'

De leden van Team Wijk kunnen zelf problemen signaleren maar krijgen ook signalen binnen via het loket Wijk, scholen, JGZ, eerste lijn, sportverenigingen, ouderenwerk etc. 'Er is een andere dynamiek ontstaan, bijvoorbeeld rond vechtscheidingen: de sociaal werkers kunnen daar zelf mee verder en de-escaleren. En ze werken met nog meer vrijwilligers.'

De eerste 10 weken na de start van de decentralisatie begin 2015 waren spannend: niemand wist wat er ons zou afkomen. Gelukkig zijn er geen 'ongelukken' gebeurd en het lukt om mensen te helpen. Het aantal medewerkers van Binding is met de toegenomen taken meegegroeid. Het lukt om nieuwe oplossingen te organiseren: participatie via de

kinderboerderij, re-integratie en vrijwilligerswerk bij het nieuwe sportcomplex.

Ineke voelt zich sinds de decentralisatie 'een specialist met een nieuwe taakopdracht', en 'je zet bij elke klant de maatwerkbril op'. Analyse, coördineren van zorg: ze kunnen zelf hulpverleners inzetten of zorg inkopen als de diagnose dat vraagt. Teamleden hebben mandaat om te schakelen. Omdat de teamleden zelf weten wat het kost schakelen ze niet automatisch op, maar zoeken eerst oplossingen in de buurt. 'We weten dat we met gemeentelijk gemeenschapsgeld werken. Verrassend genoeg blijkt dat een prikkel te geven om de beste oplossing in de eigen buurt te zoeken. Als je je bewust wordt van wat de zorgaanbieder berekent voor diagnostiek en twee adviesgesprekjes... We hebben veel expertise in het team. De een weet dit, de ander dat. Je mag hulpverleners en adviseren. Je zet jezelf in zolang je kunt. De gemeente heeft als uitgangspunt: de basiszorg versterken. Dus ook de huishoudelijke hulp. Dat is de voorwaarde op basis waarvan bewoners echt langer zelfstandig thuis kunnen blijven wonen. Als die basiszorg er is kan er veel. Het sociale team is geen tussenlaag, maar acteert zelf.'

Stadsboerderij de Vliert

Het gezelschap verkast naar [stadsboerderij De Vliert](#). Een grote boerderij met veel mogelijkheden waar allerlei soorten mensen hun heil vinden. [Stichting Dit-Is-Het](#) en [de Wijkse Loods](#) zijn samen het kloppend hart, maar ook het jongerenwerk gebruikt er de kantine.

Henk van Ravenhorst (directeur van de lokale thuiszorgorganisatie de [Rode Loper](#)) werkt nauw samen met de gemeente; vanuit de visie 'Versterk de basis' is er juist geïnvesteerd in thuiszorg die ook het welzijn van de bewoners breed meeneemt. Henk is sociaal ondernemer. Met de stadsboerderij bieden ze bewoners een plek voor zelfzorg, vrijwilligerswerk en mantelzorgondersteuning.

De Wijkse Loods richt zich op maatschappelijke participatie en zelfredzaamheid van kwetsbare groepen mensen in de gemeente Wijk bij Duurstede. Met arbeidgerelateerde dagbesteding waarbij deelnemers begeleid de dieren verzorgen, hokken schoonmaken en allerlei klussen verrichten.

Henny Brouwer vertelt over Dit-Is-Het: een kleinschalige zorginstelling met dagbesteding voor mensen met een beperking. 'We bedrukken alles, behalve papier: kleding, voetbalshirts, busjes enz.' Ze proberen een zo normaal mogelijk bedrijf te zijn. Begeleider en werknemer lossen samen hobbels op. Korte lijnen, een rustige werkplek en echte producten zorgen voor een arbeidsbeleving die raakt aan die van de reguliere arbeidsmarkt. Ze werken vanuit de vraag van de cliënt of ouder. 'Centraal staan veiligheid, continuïteit en vervoer. De cliënt is werknemer. En daar zijn we trots op.'

Wat ons opvalt is dat de lijntjes kort zijn, dat de gemeente, professionals en organisaties

elkaar goed kennen en vertrouwen. De sfeer is pragmatisch: samen aanpakken en oplossingen zoeken. Ze hebben dubbelrollen waardoor schakelen en verbinden automatisch gaat.

Marlous Dijk (sociaal werker/ gezinscoach) werkt deels voor de Wijkse loods en deels voor Stichting Binding in Team Wijk. Ze is blij met de nieuwe manier van werken.

Voorbeeld waarbij het lukt om uithuisplaatsing te voorkomen: *jongetje van 4, zoontje van ex-drugsverslaafde moeder die detox in en uit gaat. Het gaat met het jochie niet goed genoeg, maar ook niet zo slecht dat hij uit huis moet. Het is gelukt om een gastgezin te vinden op 3 minuten van zijn huis. Daar logeert hij nu om 't weekend. Hij kan ook vanuit het gastgezin op zaterdag naar zwemles. Hij functioneert gewoon door met vriendjes in zijn eigen buurt. Het alternatief was een pleeggezin in Utrecht, maar dat was te ver van zijn moeder en zwemles.*

Gerda Jol is docent economie bij het speciaal onderwijs/passend onderwijs én werkt bij en met de Loods. Ze vangt er thuiszitters op, krijgt meldingen via Wmo, jongerenwerk en leerplicht. Samen met Marlous bedenkt ze oplossingen.

Nog een voorbeeld waarbij het lukt om uithuisplaatsing te voorkomen: *via de Inspectie kwam een melding van een jongen die niet meer naar school kwam. Hij was verschrikkelijk bang. Vroeger was dat een uithuisplaatsing geworden vanwege problemen thuis. Nu hebben ze een oom gevonden die hem op sleeptouw heeft genomen. Via de kinderboerderij heeft hij weer vertrouwen en een veilige plek gevonden. Gerda haalt/haalde hem thuis op als hij afhaakte of niet kwam opdagen. Het gaat nu beter met hem en hij helpt zelfs andere kinderen die dit soort problemen hebben.*

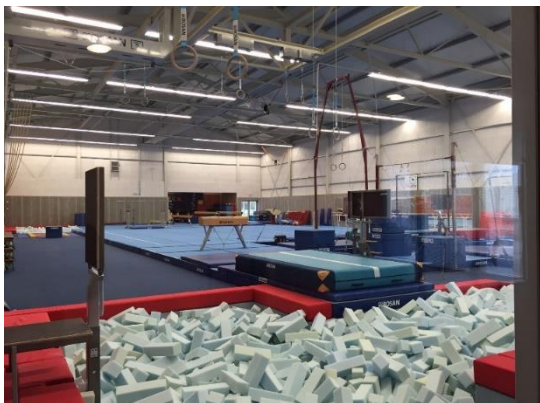
Gerda: 'We ontdekten ook dat mensen met soortgelijke gebreken door hun "etiketje" in het verleden totaal verschillend werden geïndiceerd.' Ze combineren nu meer en laten verschillende groepen met elkaar optrekken. 'Dat was even wennen maar werkt nu prima. Het lukt om kokers weg te halen, er is minder gedoe met contracten, registratie enz.'

Sportcomplex Mariënhoeve

Van de staatsboerderij gaan we naar Sportcomplex Mariënhoeve, een belangrijke plek in de gemeenschap. Hier werken al jaren mensen mee in het kader van het activatieprogramma '[Wijk voor Elkaar](#)'. Vrijwilligers zijn een belangrijk onderdeel van de gemeenschap en daarin ook een focuspunt van de gemeente in de transitie.

Het gezelschap is diep onder de indruk van het enorme moderne sportcomplex dat in september 2015 geopend is. Met de grootste vaste judomat van Europa (op die in Parijs na ☺) en Fitness, hockeyclub, voetbal, tennis, jeu de boules, darts.

Frank Brouwer (sociaal werker van Stichting Binding en verantwoordelijk voor Wijk voor Elkaar) licht samen met Evert van Dijk (sportcomplexmanager) toe hoe ze hier met de vrijwilligers het complex runnen. Doel is mensen vooruit te helpen op de participatieladder, 'liefst richting trede 5/6'. Evert, zelf hier gestart in 2012 als stage/re-integratieplek, heeft er nu vast werk. Er zijn al 95 mensen doorgestroomd.

***Voorbeeld resocialisatie:** man had alcoholprobleem, was werkloos, ruziede met de burens, zat zijn kinderen in de weg. Heeft even geduurd, maar – ook hier weer: sociaal werkers bleven hem stug thuis ophalen als hij afhaakte. Hij werd trouw vrijwilliger in het onderhoud van de tennisbanen; inmiddels is hij met pensioen maar werkt nog steeds 2 dagen per week op het sportpark. Thuis loopt het weer, geen ruzies meer en rust in de buurt.*

Nieuwe initiatieven rond participatie

Dankzij de nabijheid van het sociaal werk worden wensen van bewoners ook werkelijkheid. Er is bijvoorbeeld het Taalhuis opgezet: in 4 maanden is al aan 45 mensen taalles gegeven. Ook ontstaat er een kookclub voor jongeren die op kamers gaan. Egbert Openhuizen: 'Er is nu één plek, Team Wijk, waar je dit soort vragen kunt clusteren. Vervolgens kun je er een collectief aanbod van maken. En we hebben 1 x per maand innovatieoverleg. Wat kom je tegen, welke oplossingen kunnen we bedenken?'

De huisartsen haken ook steeds meer aan. Egbert: 'We hebben ervoor gekozen om deze wat lastige groep er niet met de haren bij te slepen, maar het goede voorbeeld te geven: te laten zien dat we een interessante partner zijn. Dat werkt.'

Predikant Rebecca Onderstal uit het buurdorp Cothen licht toe hoe ook de kerk meedoet, bijvoorbeeld bij Wijk Helpt. Er is sprake van een revival van kerkhulp. 'Ook rond vluchtelingenproblematiek. Daar zijn veel vrijwilligers voor nodig.'

Wijkhelpt is door Stichting Binding samen met 26 vrijwilligersorganisaties in Zorg & Welzijn opgezet met de bedoeling om bewoners met hulpvragen en aanbod rond hulp dit te laten oplossen. Er is een digitale portal en 1 telefoonnummer: vragen komen ook via die kanalen binnen. Behalve particulieren en vrijwilligers zijn er ook lokale organisaties die hulp geven. Technisch is dit een soort Wehelpen-portal, met menselijke bemiddeling erachter. Cijfers laten een verdubbeling van het aantal behandelde vragen zien.

Gesprek met wethouders

Aan het eind van de dag spreken we op het gemeentehuis met elkaar over de rol van de gemeente in de gemeenschap. Over dilemma's, kansen en knelpunten. De wethouders trappen af.

Wethouder Jan Burger: 'Mijn uitgangspunt bij de transformatie is: versterk de basis. Als je die goed geregeld hebt, kunnen mensen ook daadwerkelijk langer zelfstandig thuis wonen. Ondersteuning van mantelzorgers is nodig om het langer vol te houden. Dan bespaar je volgens mij echt op dure zorg. Met wijkzorg kun je ook mensen eerder uit het

ziekenhuis ontslaan. Dat bespaart al gauw 800 euro per dag. Ik zie gemeenten die preventie weg doen, thuiszorg bekorten, alleen inzetten op zware zorg. Dat snap ik dus niet.'

Wethouder Wil Kosterman: 'Beleid en uitvoering moet je scheiden. Je moet niet je eigen vlees keuren. De gemeente bepaalt dat er iets moet gebeuren, de organisaties en het sociaal werk van Binding weten hoe. Er is geen vast budgetplafond buiten de begroting. Op vrijdag betalen we de rekeningen, Binding heeft mandaat om zorg in te kopen.'

Voor Burger als wethouder is er wel iets wezenlijks veranderd sinds 1 januari 2015. 'Ik weet nu hoeveel kinderen er in de gemeente in instituten verblijven. Ik weet wat dat kost. Ik kan met de mensen hier zoeken naar alternatieven die voor iedereen beter uitpakken. Dankzij het integraal werken zie je nu dat we via een melding over een kind met gedragsproblemen uitkomen bij de aanpak van het hele gezin in plaats van een kind uit huis te plaatsen: ook de andere twee kinderen helpen met opvoedingsondersteuning, de vader van de drank af helpen en op re-integratie naar werk aandringen. We stoppen als college nu meer tijd in het zoeken van alternatieve oplossingen. Maar we hebben wel last van de bureaucratie in de zorg. Zo kwamen we erachter dat uit Wijk bij Duurstede elke dag een busje met 15 mensen met NAH naar Veenendaal gingen om daar te werken. terwijl hier in Wijk de Boog zit, waar mensen werken die precies hetzelfde weekniveau hebben, maar dan met aangeboren hersenletsel, zeg maar. Daar zaten wel hele verschillende tarieven en kostenverschillen aan vast. We zijn gaan zoeken hoe we die groepen qua dagbesteding konden combineren.'

Het is ook ingewikkeld dat Wijk in een verband met vijf gemeenten zitten: 'We lopen niet in de pas met elkaar. Rond de Participatiewet zijn we nog aan het puzzelen: we hebben 70 mensen in de WSW, 450 bij de sociale dienst, 200 in zorginstellingen: wat hebben ze gemeen, is het nodig dat een deel van hen in Zeist bij de WSW werkt, dus buiten de gemeente Wijk bij Duurstede? Maar we zijn op de goede weg: financieel komen we uit, we kunnen zelfs nog innoveren.'

Met dank aan Binding/Loket Wijk: Ineke Wulp; Frank Brouwer; Marlous Dijk; Etske Muis-Priester. Wijkse Loods/Dit is Het: Henk van Ravenhorst; Henny Brouwer; Gerda Jol; Vrijwilligers/kerken: Rebecca Onderstal, Evert van Dijk. Wethouders Jan Burger en Wil Kosterman.

Verslag Jennifer Elich, MOgroep.